



# Sundhed og dyrevelfærd på økologiske bedrifter

Camilla Kramer,  
Vingstedcentret den  
23. april 2014



# Registrering af dyrevelfærd på bedriftbesøg

- To hold
  - Hold "staldskole": Udlevering af skema og sundhedsnøgletal
  - Hold QBA: Orientering på stald
- Alle noterer deres opfattelse af dyrevelfærd i skema + hvad der ellers springer i øjnene (30 min)
- Husk skriveredskab
- Landmandens synsvinkel på god dyrevelfærd
- Eftermiddag: Diskussion af registreringer

## Eftermiddagens program

- Diskussion af dyrevelfærd (bedrift+generelt)
- Forbrugernes syn på økologi og dyrevelfærd
- Landmandens og koens syn på dyrevelfærd
- Hvordan sikres en god dyrevelfærd?
- Kontrolresultater økologiske bedrifter
- Kaffepause
- Sundhedstal øko.-konv.
- Specifikke øko sundhedsproblemstillinger
- Sundhedsrådgivning, egenkontrol, målemetoder dyrevelfærd

# Hvordan var dyrevelfærden på bedriften?

## - Gruppearbejde

- Diskussion i grupper: QBA-metode / skema fra staldskole.
  - Hvordan var dyrevelfærden på bedriften (udgangspunkt i jeres registreringer)?
  - Hvordan stemmer det registrerede overens med nøgletalsudskrift?
  - Kan dyrevelfærdsmålinger bruges til at vurdere dyrevelfærden?
  - Hvad forstår I generelt ved "god dyrevelfærd"?
- Samlet diskussion

# Strøelsesmængder i sengebåse

	Underlag	Strøelsesmængde
A)	Sengebåse med bagkant (20-30 cm over lejets bund)	Strøelse nok til, at lejet er fyldt op til bagkanten og jævnt fordelt i hele lejet.
B)	Beton	Mindst ca. 5 cm
B)	Måtter (1-3 cm)	Mindst ca. 5 cm
C)	Flerlags madrasser (3-5 cm) og kanalsyede madrasser (6-14 cm)	Alle madrasser skal strøs, så de er rene og tørre. Mindst ca. 5 cm lejeunderlag inklusiv strøelse.

[https://www.landbrugsinfo.dk/oekologi/kvaeg/staldforhold-og-opstaldning/sider/stroelse\\_oekologisk\\_kvaeg.aspx](https://www.landbrugsinfo.dk/oekologi/kvaeg/staldforhold-og-opstaldning/sider/stroelse_oekologisk_kvaeg.aspx)

Tabel 9.1. anbefalede mål på sengebåse. Bogstaverne i først kolonne refererer til målelinjerne på figur 9.2 og 9.3.

		Stor race	Jersey
	<b>Bredde<sup>1)</sup></b>		
	- lakterende køer, m	1,25	1,10
	- goldkøer, m	1,30	1,15
	<b>Totallængde</b>		
A	- for række mod væg, minimum, m	3,00	2,80
B	- for række mod række <sup>2)</sup> , minimum, m	2,85	2,65
	<b>Brystbom</b>		
C	- afstand til bagkant <sup>3)</sup> , +/- 0,05 m	1,80	1,65
D	- højde, maksimum, m	0,1	0,1
	<b>Nakkebom</b>		
E	- afstand til bagkant <sup>3) 4)</sup> , +/- 0,05 m	1,75	1,60
F	- højde <sup>5)</sup> , +/- 0,05 m	1,20	1,05
	<b>Madras</b>		
C	- længde med brystbom <sup>6)</sup> , min., +/- 0,05 m	1,80	1,65
G	Fald på sengebåseunderlag, +/- 1 pct.	5 pct.	5 pct.
I	Lejets højde over gulv i gangareal <sup>7)</sup> , +/- 0,05 m	0,25	0,25
J	Afstand mellem bøjle og bagkant af sengebås, +/- 0,05 m	0,30	0,30
K	Længde kumme <sup>8)</sup> , min., m	2,0	1,85
L	Højde af bagkant i sengebåse med løst lejemateriale, +/- 0,05 m	0,25	0,25

<sup>1)</sup> I sengebåse mod lukket sideadskillelse, for eksempel mur ved ende af sengebåserække, skal bredden øges med 10 pct.

<sup>2)</sup> Forudsætter to rækker mod hinanden uden generende adskillelse.

<sup>3)</sup> Nakkebom og brystbom kan med fordel være regulerbar.

<sup>4)</sup> Afstanden måles vandret.

<sup>5)</sup> Afstanden måles lodret fra overkant lejemateriale (for eksempel madras) til nakkebom.

<sup>6)</sup> Uden brystbom skal madrassen være 0,20 m +/- 0,05 m længere.

<sup>7)</sup> Angiver højde på lejet over gulv inklusive eventuel madras.

<sup>8)</sup> Når der er sand, dybstrøelse eller lignende løst materiale i sengebåsen.

# Hvorfor køber forbrugeren økologiske varer

- Flere kvinder end mænd køber økologiske varer af hensyn til sundheden og dyrevelfærden.
- Flere mænd end kvinder køber økologisk af hensyn til miljøet eller pga. kvalitet
- I familier uden børn vælger i højere grad de økologiske varer af hensyn til dyrenes velfærd.
- Familier med børn vælges økologi pga. sundhed

Kilde COOP Analyse



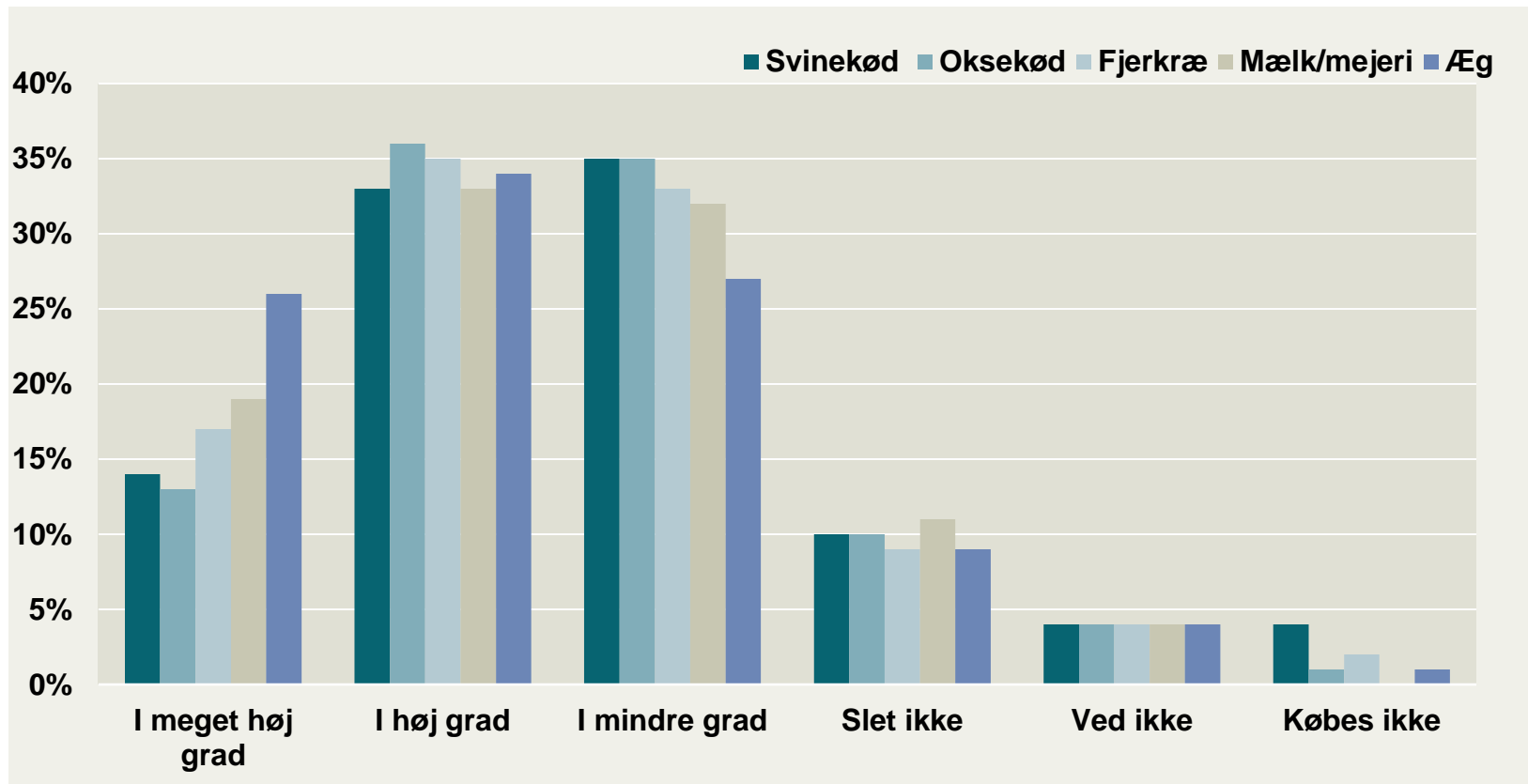
# Hvilke af følgende er vigtigst for dig i forhold til god dyrevelfærd?



Anm.: Det har været muligt at angive op til 3 svar.  
 Kilde: Landbrug & Fødevarer



# I hvor høj grad er dyrevelfærd en afgørende parameter når du køber...?



Anm.: Antallet af respondenter er 1004  
 Kilde: Landbrug & Fødevarer

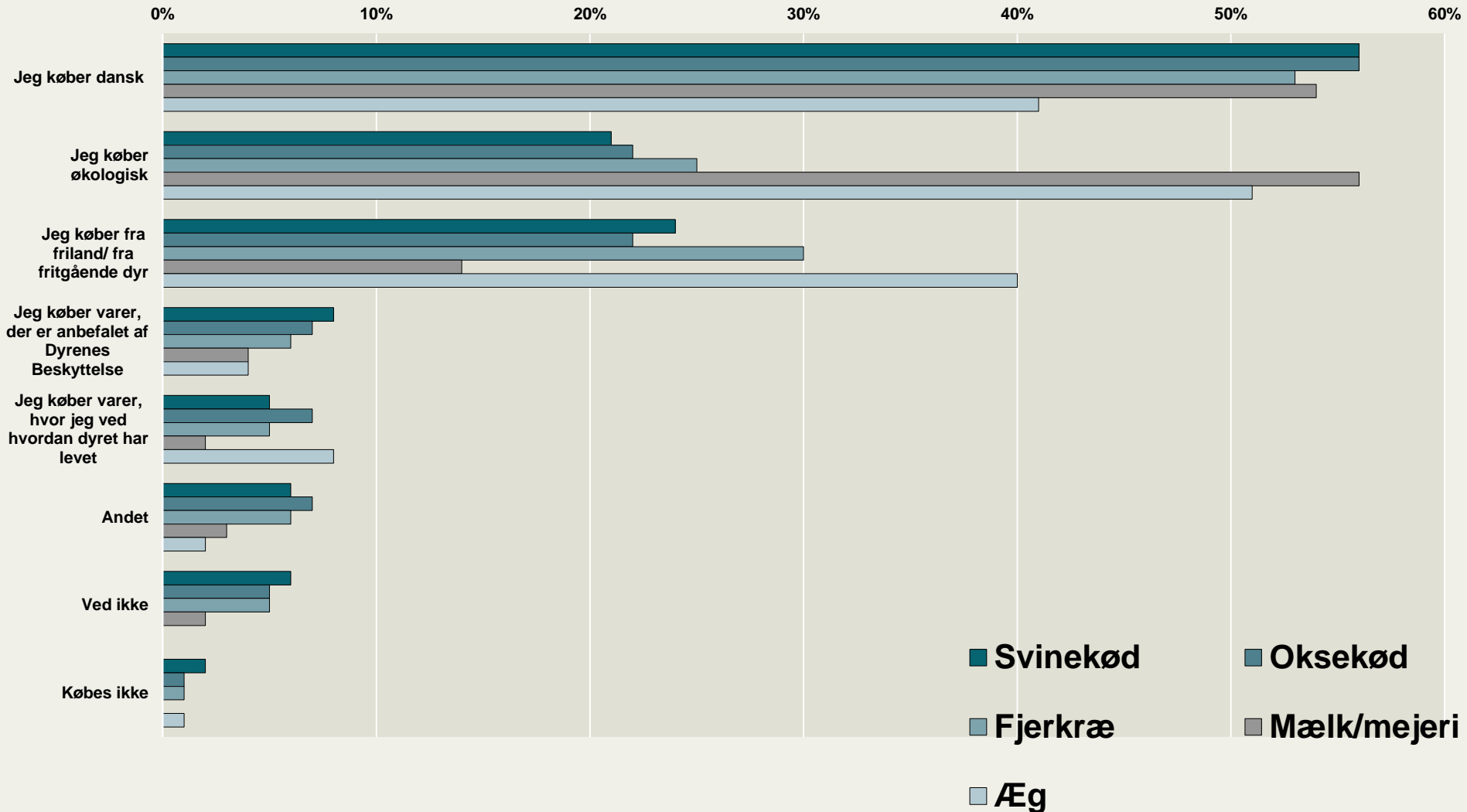
# Når du køber følgende produkter, hvordan smitter din holdning til dyrevelfærd af på dine køb? (næste slide)

Respondenter er kun dem, der i høj eller meget høj grad går op i dyrevelfærd, når de køber animalske produkter

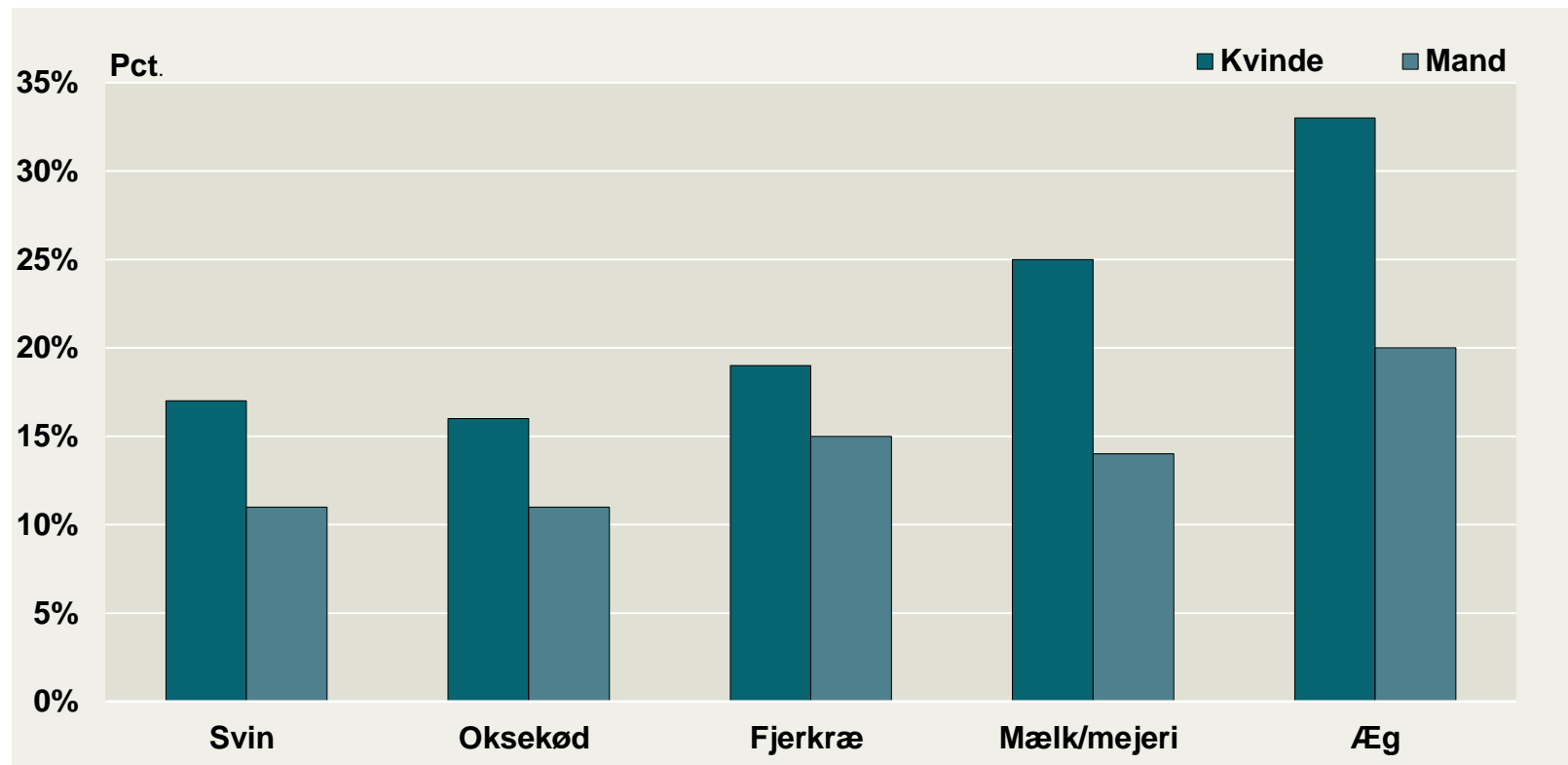
Anm.: Antallet af respondenter er mellem 490-602

Anm.: Det har været muligt at angive flere svar

Kilde: Landbrug & Fødevarer



# Andel, der 'i meget høj grad' lægger vægt på dyrevelfærd



Anm.: Antallet af respondenter er 1004. Vist er kun dem der har svaret "I meget høj grad"  
 Kilde: Landbrug & Fødevarer

**Link til nævnte undersøgelse om dyrevelfærd. Samlet rapport kan findes nederst i artiklen.**

[https://www.lf.dk/Aktuelt/Nyheder/2014/Marts/Vi\\_va\\_wlger\\_dansk\\_dyrevelfaerd.aspx#.U1jnP1V\\_sk0](https://www.lf.dk/Aktuelt/Nyheder/2014/Marts/Vi_va_wlger_dansk_dyrevelfaerd.aspx#.U1jnP1V_sk0)





# Hvad er god dyrevelfærd

## - Landmanden

- Sunde og raske dyr
  - Foder og vand
  - Plads og børster
- Afgræsning (øko især)
- Produktivitet: Køer med høj ydelse, vækst, afkom (forskelligt ml landmænd)



# Hvad er god dyrevelfærd

## - Koen

- Mulighed for at ligge
- Ingen sygdom og smerte
- Nok at æde/drikke
- At kunne komme væk/holdt væk fra dominerende dyr.
  
- Dyrevelfærd er summen af koens positive og negative oplevelser.
- Minimere de negative oplevelser (f.eks. Smerte og konfliktsituationer)

# Er det muligt at opnå god dyrevelfærd for alle parter?

- Mange forbrugere forlanger nok for meget
- Køerne forlanger ikke nok
- Landmanden bliver nødt til også at tænke økonomi – mange har en god dyrevelfærd

# Dyreværnsloven (1)

- § 1. Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe.
- § 2. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

## Dyreværnsloven (2)

- **§ 3.** Rum eller arealer, hvor dyr holdes, skal indrettes på en sådan måde, at dyrets behov tilgodeses. Det skal herunder sikres, at dyret har den fornødne bevægelsesfrihed også under optagelse af foder og drikke og ved hvile. Dyr skal endvidere sikres mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov.
- *Stk. 4.* Enhver, der erhvervsmæssigt holder dyr, skal sørge for, at dyreholdet tilses af en dyrlæge mindst én gang årligt.

## De fem friheder

(Farm Animal Welfare Council, GB 1979)

- Frihed fra tørst, sult og fejlnæring.
- Frihed fra ubehag forårsaget af omgivelserne
- Frihed fra smerte, skade og sygdom
- Frihed til at udtrykke artens normale opførsel
- Frihed fra frygt og lidelse

# Vejl. om økologisk jordbrugsproduktion

## Sygdomsbehandling (15)

- Det er et overordnet mål at sikre dyrenes velfærd. Hvis et dyr bliver sygt, skal du sørge for, at det straks bliver behandlet.
- Du skal sørge for at behandle sygdomme med de mest effektive produkter.
- Hvis du ikke kan afhjælpe problemet ved hjælp af produkter, du selv må behandle med, skal du tilkalde en dyrlæge.
- Hvis det er nødvendigt skal det syge dyr isoleres fra de andre dyr.

## Landmanden må selv behandle med

- Fytoterapeutika og sporelementer, som er anmeldt til Sundhedsstyrelsen
- Ikke-receptpligtige produkter til udvortes brug.
- Produkter, der udelukkende består af fodermidler, som er tilladt i økologisk produktion (skal også være GMO-frie)



## Behandling

Behandling med antibiotika og smertestillende medicin skal udføres af dyrlægen.



## Forebyggende medicinsk behandling må ikke foretages

(Gælder også fx intern patteforsegling)

Vacciner er undtaget.

Opbevar en vaccinationsplan, som er underskrevet af dyrlægen.

Hvis behandlingsplan underskrevet af dyrlægen: Muligt at give dyrene vitaminer.



**Der er forbud mod at landmanden efterbehandler dyr over 6 måneder med antibiotikaholdige lægemidler.**

(iflg. Brancheaftale for økologiske kreaturer )



## Kontrol marts 2011 – februar 2012

- Alle bedrifter kontrolleres én gang årligt
- 462 overtrædelser i 2011, 25 færre end 2010
- Overtrædelserne var fordelt på 266 bedrifter
- Stigning i overtrædelser fra 2010-2011 ved
  - Lejeareal og strøelse
  - Udeforhold
- Flest overtrædelser og genomlægninger ved staldforhold – dyrevelfærd.

## Overtrædelser i 2011, de 10 hyppigste

Overtrædelse	Antal
Staldforhold - dyrevelfærd	62
Lejeareal og strøelse	46
Manglende bilag	33
Logbøger husdyr	23
Udeforhold	22
Regler for medicinanvendelse ej overholdt	21
Indberetning	19
Markedsføring	18
Utilstrækkelig behandling	18
Opbevaring af ikke tilladte hjælpestoffer	17

## Kontrol på øko bedrifter 2012 (1.marts - 31 dec 2012)

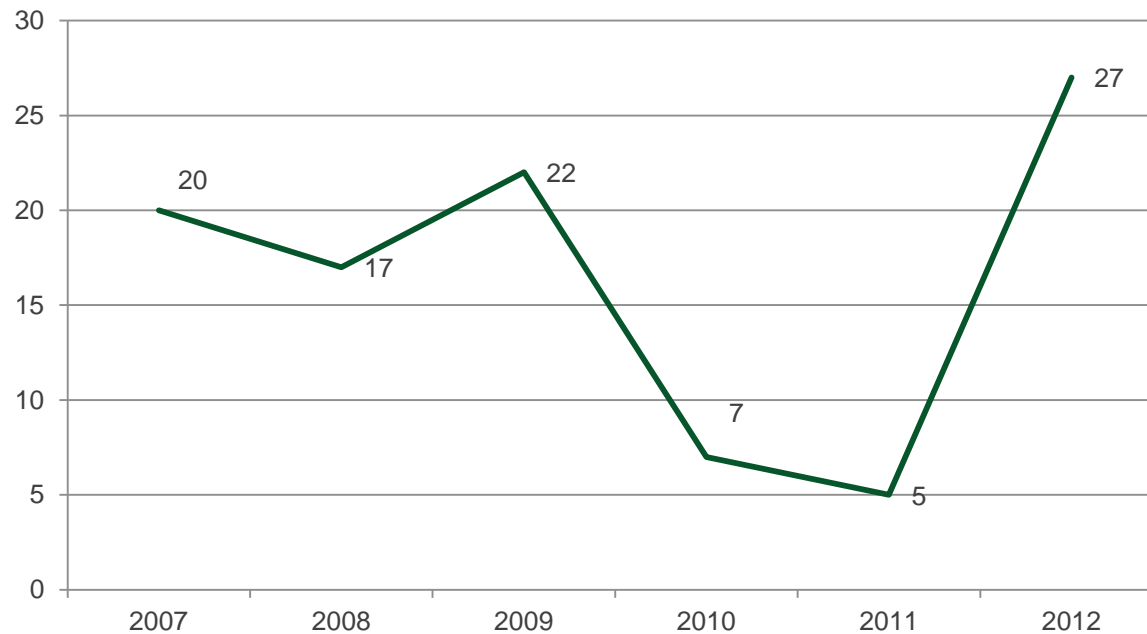
- Kontrol på 1829 øko bedrifter (OBS alle dyrearter)
- 251 overtrædelser i 2012, overtrædelserne var fordelt på 167 bedrifter
- Utilstrækkelig behandling: Kun 5 overtrædelser i 2012 mod 18 i 2011
- Udeforhold/afgræsning højere niveau, nok pga periode

## Afgræsningskontrol 2012

- 381 bedrifter er kontrolleret (15.april- 1. nov.)
- 65 % af de eksisterende malkekvægbedrifter
- Ca. 40 kontroller har været stikprøver
- På 27 bedrifter (7%) er der konstateret overtrædelser
- Halvdelen af bedrifterne med overtrædelser (13 stk.) har været ”anmeldt kontrol”

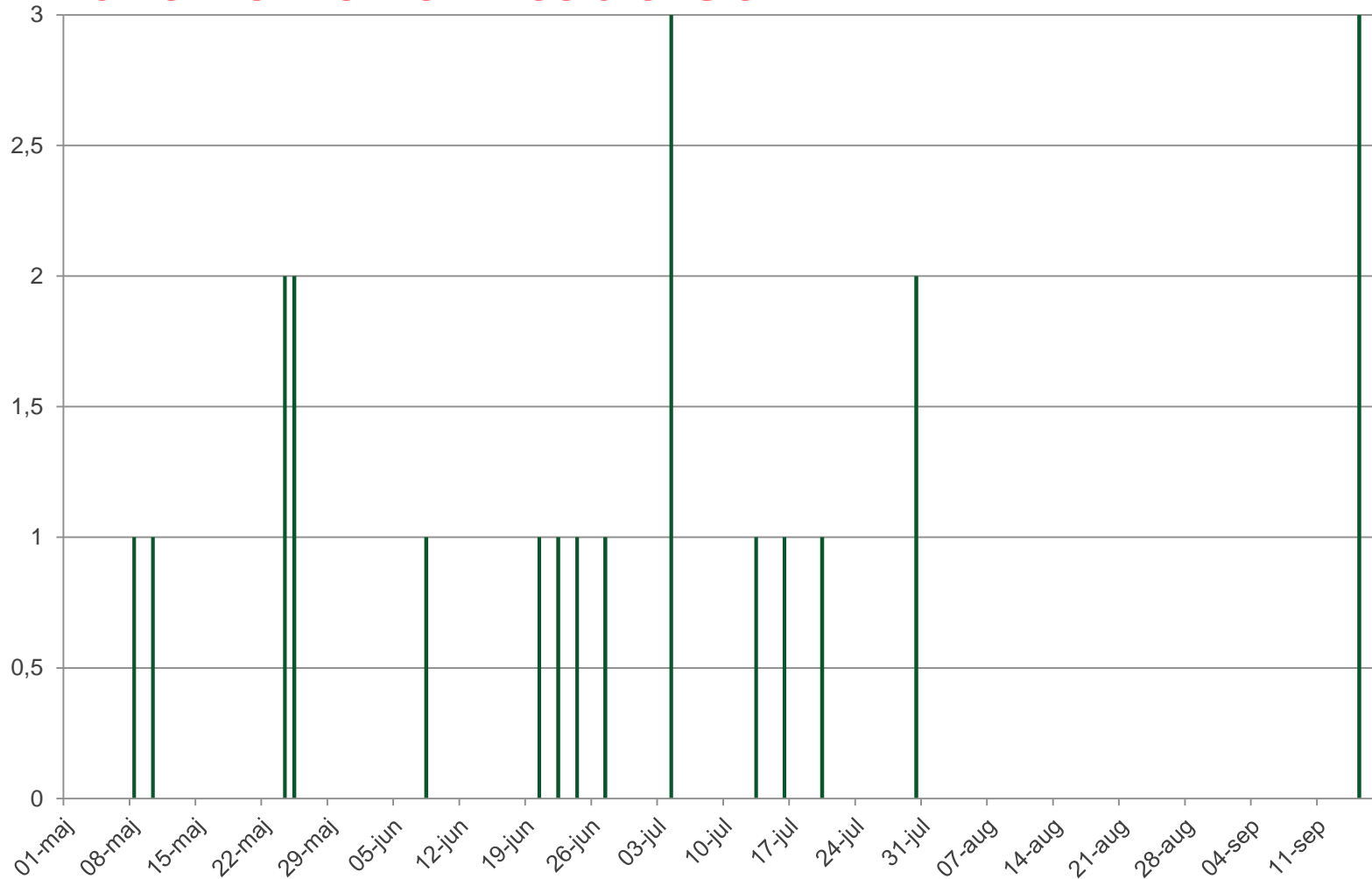
# Afgræsningskontrol 2012

Antal overtrædelser





# Dato for overtrædelser



5 stk hvor dato ikke er angivet

## Afgræsningskontrol 2013 (foreløbige tal, endnu ikke offentliggjort)

- 214 bedrifter er kontrolleret (15.maj- 1. nov.)
- 53 % af de eksisterende malkekvægbedrifter
- Ca. 17 kontroller har været stikprøver
- På 17 (8%) bedrifter er der konstateret overtrædelser
- 1/3 af bedrifterne med overtrædelser (6 stk.) har været "anmeldt kontrol"
- Kvier og kalve står på stald ved kontrol

# Dyrevelfærd ☺

